

Enric Sagnier Villavecchia, treballant al seu estudi. La imatge obre la Ruta Sagnier, una guia de l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, de l'Ajuntament de Barcelona.

L'arquitecte Sagnier ens mostra la seva Barcelona

La Caixa de Pensions de la Via Laietana. El Palau de Justícia. El temple del Tibidabo. La Duana Nova. L'església de Pompeia. Edificis nobles de l'Eixample com la Casa Garriga Nogués. I xalets com la Casa Manuel Doncel, al turó del Puget, on Woody Allen va rodar *Vicky Cristina Barcelona*.

Els més de 500 edificis que va projectar Enric Sagnier i Villavecchia (Barcelona, 1858-1921) a la ciutat han contribuït a configurar la Barcelona contemporània. Però era un arquitecte amagat darrere la seva obra, tot i que és el que té més construccions recollides al Catàleg del Patrimoni de Barcelona. La major part de barcelonins, visitants i turistes han vist més edificis seus que de qualsevol altre arquitecte, sense haver-ne sentit parlar mai.

Una guia que proposa un recorregut per les principals obres del prolífic

L'arquitecte més prolífic de Barcelona, Enric Sagnier Villavecchia, havia quedat colgat sota la seva immensa obra, durant molt de temps. Una 'Ruta Sagnier' de l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, de l'Ajuntament de Barcelona, el treu a la llum.

arquitecte ha de contribuir a restituir a Sagnier allò que és seu. És el llibre *Ruta Sagnier*, de la col·lecció "Ruta del Modernisme" de l'Institut del Paisatge Urbà de l'Ajuntament de Barcelona, en aquest cas coeditat amb el nét de l'arquitecte, Antonio Sagnier.

El llibre, que és pensat per a fer una ruta autoguiada, l'ha documentat Santi Barjau, amb fotografies de Rafael Vargas, i compta amb la col·laboració de diversos autors, com ara Lluís Permanyer, Juli Capella, Oriol Bohigas, Daniel Giralt-Miracle, Joan Bassegoda, Josep Ribas Folguera, José Luis Sanz Botey i Arcadi Pla i Masmiquel, entre més.

La *Ruta Sagnier* és la versió en petit del gran llibre *Enric Sagnier i Villavecchia. Arquitecte. Barcelona 1858-1931*, editat per Antonio Sagnier el 2007, ara en edició manejable i pràctica per a poder visitar els edificis més emblemàtics de Sagnier.

El volum es completa amb un extens "Retrat de Sagnier", elaborat per Santi Barjau, i una llista de les més de 400 obres projectades per l'arquitecte, tant les realitzades a Barcelona com a fora. També s'hi ha dedicat un apartat específic a l'arquitectura funerària de Sagnier, perquè ocupa un lloc destacat dins la seva producció.

Pel que fa la guia, aquesta primera edició és de 2.000 exemplars en català, 1.000 en castellà i 500 en anglès. El preu de venda al públic és de 15 euros, i es pot adquirir a les llibreries, inclosa la de CaixaFòrum Barcelona, on fins el 8 de gener es pot veure l'exposició dedicada a l'arquitecte "La ciutat de Sagnier. Modernista, eclèctica i monumental", que ja es va poder veure a Tarragona.

La feina de Sagnier mereix ser destacada, llegim a la introducció, tant per la quantitat com per la qualitat. Perquè Sagnier, a més de ser un treballador infatigable, sempre va vetllar per la qualitat de les obres. N'és bona prova el fet que és l'arquitecte amb més construccions recollides al Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històrico-Artístic de la Ciutat de Barcelona aprovat l'any 2000, amb un total de 59 edificis.

La *Ruta Sagnier* és la setena publicació de la col·lecció "Ruta del Modernisme", que, a més de guies generals

El Casal de l'Estalvi de la Via Laietana, aixecat entre els anys 1914 i 1917, seu de l'entitat d'estalvi de la Caixa de Pensions fundada per Francesc Moragas i Lluís Ferrer-Vidal. La Casa Estanislau Planàs, de la Gran Via, cantonada amb Roger de Llúria, del 1907.

del Modernisme de la ciutat, ha publicat també rutes biogràfiques dedicades al tres grans arquitectes modernistes: Gaudí, Puig i Cadafalch i Domènech i Montaner.

Prolífica i de qualitat, l'obra de Sagnier també va ser molt diversa. Va projectar des de grans equipaments, com la Duana Nova o el Palau de Justícia, a residències particulars aïllades, entre les quals es destaquen la Casa Evarist Arnús o la Casa Doncel. També va fer molta arquitectura religiosa, i en són exemples destacats el convent de Pompeia i el gran temple del Sagrat Cor al cim del Tibidabo –avui, icona inevitable de la ciutat–, i també edificis escolars, com el col·legi de Jesús i Maria.

Sagnier va excel·lir en una tipologia arquitectònica relativament nova a l'època: els edificis d'oficines, set dels quals són catalogats i el més conegut –a la Via Laietana amb Jonqueres– és el Casal de l'Estalvi.

I, naturalment, Sagnier també va fer molts edificis residencials entre mitges, és a dir, cases de pisos normals i corrents –o no tan normals i corrents, si tenim en compte que és l'únic arquitecte que comparteix amb Gaudí, Puig i Cadafalch i el GATCPAC la distinció d'haver construït una casa de pisos declarada Bé Cultural d'Interès Nacional: la Casa Garriga i Nogués, que avui és la seu de la Fundació Francisco Godia i, anteriorment, ho va ser de la Fundació Enciclopèdia Catalana i de l'editorial Proa.

A més, va ser l'únic arquitecte guardonat tres vegades amb el premi Arquitectura al millor edifici de l'any, concedit per l'Ajuntament de Barcelona, i pels quals va rebre, a més, la Medalla d'Or de la ciutat l'any 1917.

Sagnier potser no és un dels arquitectes més originals ni brillants del Modernisme català, ni prou representatiu d'aquest corrent artístic, però certament n'és un dels més prolífics, perquè

va ser un dels preferits de la burgesia barcelonina, de la classe financera dirigent i de la jerarquia eclesiàstica.

Molts dels seus edificis, tot i ser monumentals, s'han integrat d'una manera tan natural a la ciutat que poca gent s'ha interessat a saber si al darrere hi havia un arquitecte d'anomenada. Aquesta és precisament una de les seves màximes virtuts, la destresa a encaixar les construccions tant en els teixits urbans com en els espais oberts, considera l'arquitecte David Ferrer.

La prova del desconeixement del nom de Sagnier entre el gremi l'aporta el director i guionista de la guia, Ramon Úbeda, arquitecte, dissenyador i periodista: "He de confessar –diu en començar el seu text– que la primera vegada que vaig parar esment en el nom de Sagnier va ser quan vaig rebre l'encàrrec de fer el llibre del qual ha nascut aquesta nova edició."

Però al costat d'edificis espectaculars que han tingut la sort de poder ser

EL TEMPS

Casa Manuel Doncel, al turó del Puget. Wody Allen hi va rodar el film *Vicky Cristina Barcelona*. La Nova Duana, del 1902, a la zona portuària. L'escala noble de l'edifici del Palau de Justícia, al passeig de Luís Companys, enllestit el 1911.

contemplats i admirats gràcies al generós espai que els envolta –el temple del Tibidabo, la Duana Nova o el Casal de l'Estalvi, per exemple–, en trobem uns altres que semblen difuminar-se, o bé, de tan aparentment senzills, no semblen tenir virtuts arquitectòniques.

Parlem, per exemple, de l'edifici cantoner del Banc Hispano Colonial, avui convertit en hotel, al començament de la Via Laietana –pujant, a mà esquerra: qui pensa haver-lo vist mai, tot i haver-hi passat moltes vegades? L'edifici, el primer aixecat a la Via Laietana, mostra la influència de l'arquitectura vienesa coetània.

I parlem també d'un edifici de pisos aparentment modest de la Gran Via, al

número 633, cantonada amb Roger de Llúria, de línies esveltes i contenció decorativa, la casa Estanislau Planàs, del 1907.

La Casa Estanislau Planàs és en aparença una més de l'Eixample, però aporta solucions arquitectòniques i decoratives singulars de molt bon gust, especialment pel que fa a l'harmonització entre la façana principal, la cantonera i les dues laterals.

Les fotografies de *Ruta Sagnier*, realitzades expressament per Rafael Vargas, permeten de fixar l'atenció en detalls que sovint passen desapercibuts en la contemplació dels edificis quan hom passeja per la ciutat. Això es veu molt clarament amb el del Banc

Hispano Colonial i la Casa Estanislau Planàs.

Oriol Bohigas sintetitza al llibre els valors i les habilitats de l'arquitecte. Com l'habilitat, extraordinària, d'adaptar-se a gairebé tots els estils que s'utilitzaven i s'interpretaven a final del XIX i principi del XX, excepció feta, potser, del Noucentisme. Sagnier, diu Bohigas, va experimentar amb els diversos *revivals* gòtics i, en general, medievals; amb el classicisme acadèmic des del Segon Imperi fins a les Beaux Arts, i també amb el Modernisme, en les variants eclèctiques i innovadores.

Feliu Vila

LA CIUTAT DE Sagnier

Crea els teus propis itineraris amb la *Ruta Sagnier*, la guia pràctica de l'arquitectura d'Enric Sagnier a la ciutat!

Més informació a: www.rutadelmodernisme.com

MODERNISTA,
ECLÈCTICA I
MONUMENTAL

A LES
MILLORS
LLIBRERIES

 paisatgeurbà

Ajuntament de Barcelona

